

Militaire Spectator.

Zaterdag, den 4den Augustus.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2,25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & Comp. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

TOGT NAAR PALEMBANG.

in 1821.

(*Vervolg van N°. 14 en slot.*)

De tijding van deze, voor de Hollandsche wapenen zoo roemvolle, gebeurtenissen werd op *Java*, met geestdrift, ontvangen. Weinige maanden later werd zij ook in het Moederland, met luide vreugde, aangekondigd.

Den 3^{en} Julij zond de Opperbevelhebber twee officieren naar den Sultan, om denzelven, met zijnen oudsten zoon, aan boord van het fregat de *Dageraad* te geleiden. De Sultan, omringd van zijne broeders en een groot aantal vertrouwden en vrouwen, ontving deze officieren werkelijk met veel waardigheid. Zijne bevelen werden in deze, voor hem zoo zeer nederdrukkende, omstandigheden, niet te min als eertijds opgevolgd; en nadat hij zijne kinderen, ten getalle van twaalf, alle beneden de drie jaren, had doen aan boord brengen, en zijne goederen mede waren overgevoerd, gaf hij te kennen zich met zijne vrouwen te willen inschepen (1). De Sultan kwam te *Batavia* aan, vertrok vervolgens naar het fort *Oranje*, en werd later, als staatsgevangene, op het eiland *Ternate*, in de Moluksche eilanden, bewaakt.

De stad *Palembang* ligt op 2° 53' Z. B. De *Soensang* loopt door haar midden en deelt de stad in twee deelen. De Maleiers en Arabieren bewonen de west- en de Chinezen de oostzijde. De bevolking van deze laatste bestond nu slechts uit 2000 zielen; terwijl de gezamenlijke bevolking thans 40,000 inwoners bedraagt (2).

Des Sultans oude en nieuwe kratons of dalems, aan

(1) Acht vrouwen van eene schoone gestalte, met sluijers overdekt, volgden den Sultan. Bij derzelver komst aan de *Dageraad*, wilde hij ze niet aan boord doen overgaan, zoo niet alle lichten werden uitgedaan en de nieuwsgierigen verwijderd.

De Bevelhebber van dat vaartuig had in last, om deze reizigers met de meeste achtung te behandelen. De vrouwen traden aan boord en bleven gedurende de geheele reis onzichtbaar.

(2) De geheele bevolking van het *Palembangsche* rijk wordt op 600,000 zielen geschat.

de westzijde op een verhoogd terrein gelegen, bestaan uit eenige fraaije gebouwen, tuinen en plantsoenen, op dat tijdstip zeer verwaarloosd, alles omgeven van eenen hoogen en dikken tigchelsteenen muur, met vier bastions versterkt, te zamen 105 stukken geschut voerende, en welke deze ligging, met de aan de rivierzijde opgerigte steenen en aarden bentings, voor eene goede verdediging valbaar maakt (3).

Aan den uitloop van den *Ogan* in de *Moussi* of *Soensang*, is de grond merkelyk hooger. Aldaar hebben de *Palembangsche* vorsten eenige kleine lusthuizen, welker ligging te dier plaatse des te verkieslijker is, daar dezelve door de teelt van allerlei soort van vruchten zeer ver aangenaamd wordt.

De huizen te *Palembang* zijn, eenige van bamboes, andere van hout zamengesteld, en meestal met roode aarden pannen bedekt. De oevers van de *Soensang*, door derzelver lage ligging aan overstroming onderworpen, maken het noodzakelyk de huizen, welke aan den wal staan, op hooge stijlen van zware balken te bouwen; andere, in de rivier zelve gelegen, zijn drijvende huizen op bamboezen vlotten; met welke de huïsgezinnen naar verkiezing, van standplaats kunnen veranderen. Deze

(3) Indien *Mahmoed Badaroedien* tot het besluit had kunnen komen, om de kratons te verdedigen, zoude de vermeestering van dezelve niet alleen zeer bezwaarlyk geweest zijn, maar zoude zelfs zeer veel bloed hebben moeten kosten. Alvorens de schepen eene behoorlyke ligging konden aannemen, waren dezelve lang aan des vijands vuur blootgesteld; en, zelfs na het aannemen van eene goede stelling, zoude men genoodzaakt geworden zijn, deze te verlaten, zoodra de vijand gebruik gemaakt zoude hebben van zijne *rakets api*. De troepen zouden bij geene mogelijkheid hebben kunnen handelen, dan nadat er eigens bres zoude zijn geschoten; en zelfs na de bestorming der bres bleef den vijand nog een tweede verdedigingspunt of reduit, in den nieuwen kraton over, waar hij met voordeel den aanval kon afwachten.

Ook toont de verdediging van *Palembang* in 1679 en later, wat er te wachten is, wanneer er aan eenen manmoedigen wederstand gedacht wordt, en dat dit punt werkelijk voor eene vertwijfelde verdediging valbaar is.

huizen worden in de Palembangse bovenlanden aangemaakt en bevatten somtijds 4 tot 6 vertrekken, behoort van matwerk, waarin de Palembanger zoo zeer uitmunt, versierd. Deze woningen zakken de rivier af en worden te *Palembang*, naar mate van derzelver grootte, van 20 tot 40 Spaansche daalders verkocht. Ook in de bovenlanden van dit rijk wordt eene soort van prauwen (*pantjallons*) aangemaakt, welke, door hunne bijzondere constructie, eenige aanmerking verdienen.

De menigte van houtrijke bosschen der Palembangse bovenlanden leveren boomen op, welke tot het zamenstellen van deze prauwen bijzonder geschikt zijn. Nadat dezelve van derzelver takken ontbloot zijn, worden zij, door middel van vuur, uitgehold en bekomen alsdan de vorm van een *canot*, zeer spits aan de uiteinden en van eene buitengewone lengte.

Eene van de statie-prauwen des Sultans was 70 voet lang, op 6 voet breedte en 3 voet diepte. Om tegen de hitte beschut te zijn, worden deze *pantjallons* meestal met daken bedekt. Door 40 roeijers bestuurd, worden deze vaartuigen op eene, den Indianen zoo eigenaardige wijze, met kleine riemen (*paguijen*) tegen den sterksten stroom, met eene verwonderenswaardige snelheid, opgevoerd. Meestal heffen zij daarbij een wild en woest gejuich aan.

De noodzakelijkheid, om in eene zoo handelrijke stad als *Palembang*, steeds met elkander gemeenschap te hebben, hetwelk alleen te water geschieden kan, deed ook kleine booten tot dat einde in gebruik zijn. Veelal hebben deze slechts een voet diepte, op 2 breedte en 4 lengte, moettende de roeijer zorgen het evenwigt te bewaren, daar deze vaartuigen ligtelijk aan omslaan zijn blootgesteld.

Kanons, lilla's, scherpe wapenen en buskruid.

Men kan met geene zekerheid bepalen, op welk tijdstip de Palembangers begonnen hebben kanonnen te gieten en vuurwapenen te vervaardigen. Indien zij zulks van de Europeërs geleerd hebben, hetwelk echter door verschillende schrijvers in twijfel wordt getrokken, hebben zij van dat onderwijs al dadelijk veel voordeel genoten; daar de oudste Portugesche schriften melden, dat zij daarvan reeds gebruik maakten, ten tijde dat deze natie de Indische zeeën het eerst bezochten (1).

De zamenstelling hunner metalen stukken (ijzeren vervaardigen zij niet) bestaat uit $\frac{1}{2}$ rood koper, $\frac{4}{5}$ lood, $\frac{2}{5}$ tin en $\frac{1}{5}$ geel koper. Zij gieten deze stukken, welke zij *lilla's* noemen, over de kernstang.

Het grootste stuk, dat men nu laatst te *Palembang* gezien heeft en ook het grootste is, dat immer aldaar

gegoten werd, had eene lengte van 9 voet. Daaruit kon een kogel van tusschen de 12 en 18 pond geschoten worden, komende deszelfs middellijn echter naderbij een 12 dan een 18 pponder. Dit stuk is voor ruim vijftig jaren te *Palembang* gegoten, zoo mede de kleine metalen stukken, welke men in den Kraton gevonden heeft.

Thans bestaat er niets meer van hunne kanongietery, en de kogelgietery, eene gebrekkige navolging van hetgeen in Europa bestaat, had nog laatstelijk eenige kogels opgeleverd. 40 kogels van 8 à 12 pond hadden zij dergelyks kunnen gieten. In de batterijen zijn vele gesmede kogels gevonden.

Scherpe wapenen worden te *Palembang* uitmuntend schoon vervaardigd. Derzelver krissen en klebans zijn zeer gezocht. Ook maken zij geweren; doch wijken hunne modellen geheel van de Europeesche af.

De bestanddeelen van het buskruid te *Palembang* zijn $\frac{2}{3}$ salpeter, $\frac{1}{5}$ kolen en $\frac{1}{5}$ zwavel. De salpeter (kunst salpeter) vervaardigen de Palembangers zelve, en bekomen die gedeeltelijk ook uit *Bengalen*. De houtskolen branden zij ook zelve en, hebben daartoe ovens, zoo als bij de Europeanen gebruikelijk is.

Ter vermenging van deze bestanddeelen, worden de kolen in een zoogenaamd tomboks blok gedaan, fijn gestooten en door eene zeef, van rotting gemaakt, gezuiverd. De salpeter en de zwavel worden gesmolten, gezuiverd en daarna op dezelfde wijze als de houtskolen behandeld. Alle deze deelen worden door elkander gemengd, bevochtigd en andermaal in tomboksblokken gestampt.

Deze vermenging geschiedt alleen naar gissing. De Palembangers kennen geene bepaling van hoeveelheid van ieder der vereischte bestanddeelen. De korreling geschiedt door middel van eene zeef van rotting, waarvan men de fijne en voltooide arbeid niet genoeg bewonderen kan. Intusschen is het gebrekkige der bereiding oorzaak, dat hun buskruid van eene slechts zeer zwakke hoedanigheid is. De Palembangers hebben zich dan ook, in de hier boven beschreven gevechten, voornamelijk van Engelsch buskruid bediend. Deze laatste bijzonderheid wordt, onder anderen, ook daardoor bevestigd, dat men in de batterijen van de *Gombora*, 2000 ponden buskruid in vaten gevonden heeft, welke met Engelsch merk voorzien waren.

HOLLANDSCHE VOLKSGEEST.

» De ondervinding is de beste leermeesteres. — Niet alleen voor enkele personen geldt deze spreuk, maar ook voor geheele volken in hun maatschappelijk verkeer, zoowel ten opzichte van hen-zelve, als ten aanzien van de hen omringende en naburige volken. Zoo oefenen de ondervinding, de omstandigheden, algemeene rampen, of noodlottige gebeurtenissen, somtijds den grootsten invloed op het eigendommelijk karakter van een volk uit — doen somtijds dat karakter geheel verloren gaan — vermengen

(1) HERRT, *Voyages en 1677*, spreekt van vuurmonden gegoten vroeger dan de komst der Europeanen. ARGENSOLA over hetzelfde onderwerp, - MAANDEN *Hist. of Sumatra*. Ook volgens de getuigenissen der Palembangers, welke men daarnaar gevraagd heeft, zouden de Arabieren hunne onderwijzers geweest zijn.

het met dat van andere volken. Hetzelve wordt daardoor gewijzigd, verminderd, verbeterd, of keert, in de school van tegenspoeden gelouterd, naar tijd en omstandigheden aangemeten, tot het oude echt nationale terug.

Hem, die met eenig nadenken de geschiedenis van ons dierbaar vaderland, in het tijdperk van de laatste afgeloopene vijftig jaren, heeft nagegaan, zal het niet aan juiste opmerkingen, omtrent de onderscheidene wijzigingen en veranderingen, welke het karakter der Noord-Nederlandsche bevolking in dat tijdperk ondergaan heeft, ontbroken hebben. De indrukken, die hetzelve door het verbond met vreemde landen ontving — de wijzigingen, welke het daardoor onderging, zullen insgelijks aan het zoekend oog niet ontsnapt zijn; terwijl eene algemeene plotselinge terugkeer, na jaren van tegen- en voorspoed, tot datgene, wat hetzelve van oudtijds, zoo voordeelig van alle andere volken onderscheidde, te zeer door de omstandigheden gekenmerkt is, te duidelijk aan het oog van elk denkend Hollander moet voorgekomen zijn, dan dat deze verandering ten goede, onopgemerkt zou zijn voorbijgegaan.

De terugkeer tot het zuiver oorspronkelijk volkskarakter is echter niet volkomen; maar heeft zich, naar het inzien van *Spectator*, naar tijd en omstandigheden, gewijzigd vertoond — en om niet van andere indrukken te spreken, die het oorspronkelijk Hollandsch karakter ontvangen heeft — welke ook buiten den werkkring van *S.* liggen — heeft hetzelve, ten opzichte van den stand, waaraan *S.* zich gewijd heeft, en welks tolk hij zich voorstelt te zijn of te zullen worden, eene voordeelige verandering ondergaan.

Niet dat het bij het volk en de regeerders immer aan dankbaarheid ontbroken heeft jegens hen, die zich door uitstekende daden in 's lands land- of zeemagt aan het vaderland verdienstelijk maakten; maar nooit drukte die dankbaarheid zich zoo algemeen, met zooveel geestdrift, zoo onbaatzuchtig uit, als in de noodlottige jaren 1830, 1831 en 1832. Vroeger werd wel eens, te opzettelijk, de erkenning van het volk afgemeten naar de voordeelen, die deze of gene kloekmoedige daad ten gevolge had, en veeltijds vergat men den morelen invloed, die dezelve te weeg bracht, wanneer er geene materiële voordeelen aan verknocht waren — slechts weinigen uitgezonderd, die, door alle tijden heen, daaraan eene zekere waarde wisten te hechten.

Een enkel voorbeeld daarvan zal dit voorgeven staven; namelijk, de verovering der zoogenaamde *Spaansche zilvervloot*, door 's lands admiraal *Pieter Pieterszoon Hein*, in 1628; want welligt werd er nooit met minder moeite grooter zege behaald, en nooit werd de dapperheid van eenen admiraal hooger geroemd, dan in die oogenblikken. Zeker was het evenwel, dat de dappere *Piet Hein*, bij andere voorvallen, veel meer gelegenheid had gevonden, om zijnen moed en onversaagdheid te doen blijken, zonder dat het volk of de deelhebbers der Oost-Indische maatschappij zich dermate beijverden, om hem toe te juichen. Doch deze groote toejuiching werd ook aan bovengenoemde deelhebbers betaald, met eene uitdeeling van den buit, tegen 50 ten honderd!

Wanneer men de ontstoken geestdrift bij het volk, op het hooren van het heldhaftig bestaan van den onsterfelijken *van Speijk*, vergelijkt met die bij de mare, welke den heldendood van *Reinier Claassens* in het vaderland overbragt — wanneer men de juichstem van geheel oud Nederland, bij het vernemen van de trekken van heldenmoed van eenen *Hobein, van Leuven* en anderen, die toch geene materiële voordeelen aanbragten, vergelijkt met de aan den dag gelegde erkenning der natie, in vroegere tijden, op het vernemen van groote overwinningen door hunne landgenooten behaald, — wanneer men de geestdrift opgemerkt heeft, waardoor de bewoners der hoofdstad zich zoo in het oog vallend kenmerkten, toen de geliefde koning, eenige maanden na alloop van den tiendaagschen veldtocht, aldaar verscheen — toen men reeds tijd van overweging had gehad, om te kunnen berekenen, dat de bevochtene materiële voordeelen, door de daarop gevolgde talloze nieuwe opofferingen, verre overtroffen waren, en eene duistere toekomst niet veel beters beloofde — dan zal men moeten toestemmen, dat het volkskarakter eene loutering heeft ondergaan, daar het vroeger, uithoofde van den hoofdtrek — handelgeest — niet geheel van baatzuchtigheid was vrij te spreken.

Als een handeldrijvend en zeevarend volk, deelde ook vroeger bij voorkeur, deszelfs natuurlijke beschermer — 's lands zeemagt — in de gunsten en in de erkenning der natie en in die der regeerders — want onafgewend waren hunne zorgende blikken op de bevordering van den handel en 's lands zeewezen gevestigd. En hoewel deze voorkeur in vele opzichten gerechtigd was, werd echter vroeger de landmagt een weinig te stiefmoederlijk behandeld. Zonder in den volstrekten zin des woords in minachting bij het volk te staan, genoten de landtroepen — uitgezonderd in eenige landbouwende gewesten van het gemeenebest — weinig of geene achting. Het zoude welligt een geheel afzonderlijk betoog waardig zijn, om den nadeeligen invloed te schetsen, die deze vergetelheid op de gezindheid der troepen te weeg bracht; eenen invloed, die zich in de ongelukkige veldtochten van 1794 en 1795 duidelijk genoeg deed kenmerken.

Merkbaar veranderde echter het algemeen gevoelen omtrent de landtroepen, gedurende het tijdperk van 1800, tijdens de kortstondige regering van *Lodewijk Napoleon*, en onder het Fransche keizerrijk; toen wij — voor het overige tot onze schade — gedwongen in den militairen roem van Frankrijk moesten deelen. Doch ook dáár leerde men, wat de opgewekte naijver op onze landzaten vermogt, en hoeveel een aangekweekt moreel op den moed van den krijgsman werkt. Het toenmalig Hollandsche leger behoefde voor de beste fransche keurbenden in geoefendheid, moed, volharding en in het verduren der ongemakken van het krijgsmansleven niet te wijken. Dat een bevoegd regter — *Napoleon* — dit erkende, blijkt uit de woorden, waarmede hij zijnen broeder aansprak, toen hij hem het bestuur over Holland opdroeg: » *Prince, entretenez parmi vos troupes cet esprit, que je leur ai connu sur le champ de bataille!* »

Toen Holland het juk verbrak, waaronder het jaren lang gebukt ging, en door inspanning van eigen krachten zich

weder tot den rang der onafhankelijke mogendheden verbiel — zich een vorst koos uit den stam, waaraan het grootendeels deszelfs vroeger onafhankelijk bestaan te danken had — toen het kort daarna deszelfs zonen op de velden van *Quatre-Bras* en *Waterloo* had zien strijden; bloeden en overwinnen — ja toen juichte men de landtroepen niet minder toe, dan later onze moedige zeehelden voor *Algiers* en *Palembang*. Doch met den terugkeer tot handel en nijverheid, konde men ook duidelijk genoeg, in de noordelijke gewesten van het toenmalig koninkrijk der Nederlanden, een, wel niet volkomen — doch gedeeltelijk — terugkeeren tot de oude gevoelens, ten opzichte der landtroepen, bespeuren; ongelukkigerwijze was het welgevallen voor de zee-magt daardoor niet toegenomen. Het ergste echter — *Spectator* kan dit nu, na eene gedeeltelijke verandering ten goede, vrij zeggen — was, dat de hooge regering niet veel meer dan het volk deed, om de steeds zoo noodzakelijke emulatie bij de strijdkrachten van den staat op te wekken. Noch opgewekt moreel, noch blijkbaar najver bestond er, noch bij de land- noch bij de zee-magt. Eene gebrekkige zamenstelling van beiden, had veel van de geestkracht uitgedoofd, waarvan zij, in opgenoemde groote gebeurtenissen, nog bewijzen hadden gegeven; zelfs was dit blijkbaar bij vele hoofd- en andere officieren, die vroeger zich zoo voordelig gekenschetst, en roemrijk in den 20 jarigen oorlog hunne epauletten en onderscheidingsteekenen gewonnen hadden.

Is dit ingeslopen gebrek de eenige voornaamste oorzaak niet geweest, tot de ontbinding van datgene, wat in het jaar 1815 de *Veener* diplomaten eene *Europeaansche* proef noemden, dan was het, naar het inzien van *Spectator*, toch *éene* der voornaamste oorzaken.

Toen de nood echter klom, zocht men de middelen, vereerde dezelve en juichte ze toe. De kreet des konings: *TE WAPEN! TE WAPEN!* klom van stad tot dorp, en vond zoowel, in de paleizen als in de schamele hut, eenen toestemmenden weerklank. Geheel Oud-Nederland weergalmde van het krijgsmuziek en het krijgsgedruisch, en even als de Barden der Batavieren de roemrijke daden hunner helden bij onderscheidene gelegenheden opzongen, om hunnen landgenooten heldenmoed en vaderlandsliefde in te boezemen, evenzoo ontvonkten de tolken der openbare meening, vaderlandslievende schrijvers en dichters, den heldenmoed bij de afstammelingen van het heilig voorgeslacht. Zoek vrij in de geschiedrollen van het vaderland; het voorbeeld, in de laatste twee jaren gegeven, was *oorspronkelijk* en *geene navolging!*

De geestkracht, uit het volk opgegaan, hoewel door haar ontvonkt, deed de hooge regering geheel ontwaken, sterkte hare eerste door zwakheid gekenmerkte schreden, en *voorheen* staat zij nu met het volk op de schaal van *kracht* en *ontwikkeling van staatkundige beschaving!*

Erkent het, brave koning, dierbaar vaderland en moedige strijders, wederkeerig, wat zedelijke invloed, wat emulatie, wat dankbaarheid, wat onderling vertronwen vermag! waartoe een in aantal klein volk in staat is! De lof aan *van Speijk* en

anderen toegekend, heeft honderde navolgers voor de toekomst gevormd, en uit de lijken uwer betreurde helden zijn duizende andere helden geboren. Dat ook nu de lessen en wenken, die niet de tijd en omstandigheden, maar eene steeds zorgende Voorzienigheid tot ons aller bestwil gaf, voor ons en voor onze nakomelingen niet verloren gaan! Men heeft de hefboomen leeren kennen, om het werktuig in beweging te zetten; dat men ook deze in rustiger tijden niet verbrijzele en verachte, want de loopende tijden doen genoegzaam vooruitzien, dat men ze misschien wederom zal moeten aanleggen!

De bovenstaande denkbeelden rezen in *Spectator* op, bij de lezing van een artikel in de *Arnhemse Courant* van den 14n Julij ll. ten titel voerende: *krijgsbedrijf uit den Spaanschen oorlog*; maar voornamelijk bij de hier volgende voorafgaande opmerking van den schrijver:

» Wij verwonderden ons meermalen, dat die daden, welke den Hollandschen moed en het Hollandsch beleid ook in de veldtogten van den grootsten veldheer zijner eeuw deden kennen, nimmer afzonderlijk en naauwkeurig zijn bijeenverzameld, als eene waardige eerzuil daarstellende voor ons vaderland, ook in de rampvolste dagen."

» Wat voor velen onzer landzaten roemrijk is verrigt geworden in de veldtogten van Spanje, Italië (?), Rusland en Duitschland, is als door eenen duisteren nacht voor aller oogen verborgen gebleven, even als of geene zon de krijgsbedrijven in dien tijd mogt beschijnen."

» De faam der moedigste daden verspreidde zich niet verder dan tot de bergketen van Spanje, Italië en Duitschland, en geene echo bragt het verhaal derzelve tot ons over."

De beantwoording dezer aanmerkingen stelt *Spectator* zich voor, in een zijner volgende nummers te geven.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

Volgens een Koninklijk besluit van den 18den Julij zijn de navolgende tweede luitenants, in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit, overgeplaatst:

Bij de afd. gren.: F. G. N. de Villepoix, van de 5de afd. inf.; A. E. Mansfeldo, van de 7de afd. inf.; H. VV. Buys, van de 8ste afd. inf.; A. van Dalen, van de 12de afd. inf.; L. van Bronkhorst, van de 13de afd. inf.; H. van der Heyden, van de 14de afd. inf., en M. Ruth, van de 17de afd. inf.

Bij het 1ste bat. jag.: P. N. Roche, van de 17de afd. inf.

Bij het 2de bat. jag.: VV. P. Macleod, van de 7de afd. inf.; J. C. J. Smits, van de 12de afd. inf.

Bij een Koninklijk besluit van den 19den dezer, is de kap. D. H. Laasman, thans twee derde tractement genietende, in activiteit gesteld en bij de 2de afd. inf. ingedeeld; is tot kap. benoemd: de 1ste luit.-adj. J. J. Verschoor, van de afd. gren., met bepaling dat hij in zijne tegenwoordige betrekking van bat.-adj., hij voormeld korps, zal blijven dienen; en zijn verder tot kapitein benoemd:

Bij de 18de afd. inf.: de 1ste luit. S. J. Gochins, van de afd., en bij de 5de afd. inf.: de 1ste luit. H. van der Straal, van het 2de bat. jagers.

Nog is de titulaire rang van kapitein verleend aan den 1sten luit. A. Portmans, thans dienende als tijdelijk plaatselijken kommandant te Oostburg.

Bij een ander besluit van den 19den Julij is tot majoor bij de 17de afd. inf. benoemd: de kap. W. G. van der Hoop, van de 10de afd. inf. en adj. van den prov. komm. van Z.-Holland.

Uerscheidenheden.

De regering heeft het noodzakelijk geacht, om de opgeschorte lessen aan de Koninklijke Militaire Akademie, voor een der wetenschappelijke wapens van het staande leger te doen vervangen, door te *Medemblik*, voorloopig eenen nieuwen leercursus voor de Kadets der *Genie* te openen. Sedert ruim vier maanden is deze nieuwe inrigting in werking en zelfs ten dienste van het vak van den *Waterstaat* uitgebreid. Dezen maatregel toejuichende, kan men echter de aanmerking niet terughouden, waarom het wapen der *artillerie* van deze gunst is uitgesloten geworden? — Indien het waar is — en wie zal het betwijfelen — dat tot dit wapen eene wetenschappelijke opleiding onmisbaar is, dan moet het verwondering baren, dat deze opleiding thans geheel uit het oog verloren wordt. Te meer daar, in gewone tijden, dit gedeelte van de vorming van den Artillerist zoo uitsluitend op den voorgrond geplaatst werd. Het is te bejammeren, dat men bij ons, in vele zaken, of te veel of te weinig verrigt; en het is niet te ontkennen, dat dit laatste, in het onderhavige geval, niet anders dan ongunstig in de gevolgen werken kan. Geen wonder dan ook, dat de bovenstaande opmerking niet alleen bij het wapen der *artillerie*, maar ook bij vele Ouders, die hunne kinderen tot dat wapen bestemden, eenen onaangename indruk gemaakt heeft! De middelen, tot het wegnemen dezer gegronde aanmerkingen verdienen, onzes inziens, de bijzondere oplettendheid en de spoedige behartiging van het Gouvernement. Het ligt buiten den werkkring van den *Spectator*, die middelen aan te wijzen; het zij hier genoeg de aandacht op een belangrijk onderwerp gevestigd te hebben, om de noodzakelijkheid van een geregeld wetenschappelijk onderwijs ook voor de *artillerie* te doen gevoelen. Het is de plicht van hooger, aan de regmatige wenschen van velen in dezen gevolg te geven.

Aanmerkingen op een verslag, betreffende de Topographische Kaart der grensscheiding van het Oud-Nederland en de Belgische provinciën, vervaardigd (de kaart namelijk, niet het verslag!) onder directie van den Kolonel en Directeur der Militaire verkenningen, J. E. VAN GORKUM, geplaatst in de Vriend des Vaderlands, 6e deels n°. 5. (§)

In de inleiding van het genoemde verslag komen eenige bijzonderheden voor, waarmede zij, die met de beoefening der *Topographie* der vreemdelingen, bijzonder bij de Duitschers, niet geheel onkundig zijn, zich moeilijk zullen kunnen vereenigen. Is het plicht den vaderlandschen roem, waar zulks ook geëischt wordt, te handhaven, of de verdiensten van Nederlanders te doen gelden; iets anders is het dezen iets toe te kennen, wat aan anderen behoort. Vooral in het gebied der wetenschap moet deze laakbare partijzucht verbannen zijn; daár moet het *Amicus*

Plato Amicus Socrates enz. boven alles geëerbiedigd worden; want ook het doel der Wetenschap, welke ook, is bevordering der waarheid.

Dit doel, en geen ander, noopt ons het onnaauwkeurige van dat verslag kortelijk aan te toonen. Het moet den heer VAN GORKUM, wiens zedigheid zijne talenten evenaart, zelve gehinderd hebben, dat men ZijnEd. Gestr. eene uitvinding toeschreef, welke een' anderen toekomt. — Slechts het zelf misdeelde gevogelte heeft de vederen van den Paauw noodig, om fraai te schijnen; deze laatste heeft aan eigen verdiensten genoeg. Doch ter zaak.

In het meergemelde verslag lezen wij: » Het is toch bekend, » dat men bij de tweederlei horizontale aangifte (1) van lengte » en breedte, sedert eenigen tijd, eene derde, die der verheven- » heid van den grond of der hoogte gevoegd heeft, welke de » grond boven de oppervlakte der zee en der rivieren bezit. » Dezen nieuwen tak der aardrijkskunde kan men *hypsologie* (!!!) » heeten, en volgens dezelve alleen kan men de reliefs opgeven, » door middel van zwaardere of minder zware dwarsstrepen in » de hellingen van het ongelijke terrein aan te brengen. Gelijk » men nu tot dus verre alle hoogten, van de steilste bergen af » tot de minste verheffing van den grond toe, in de laatste » dertig à veertig jaren, door meer of minder lange en zware » dwarsstrepen, bij *gissing* aangaf, zoo is de heer VAN GORKUM » op het denkbeeld gekomen om deze dwarsstrepen, door hem » *normalen* geheeten, tot een bijzonder doel aan te wenden, » namelijk om dezelve eene *bepaalde*, meerdere of mindere » breedte of zwartheid, en lengte te geven, naar mate der ver- » grootende of afnemende rijzing of daling van het terrein en » der graden, die de helling heeft. Hij paste zulks enz. »

In de eerste plaats weten wij niet, waartoe dat alles juist hier vermeld wordt. In dat gedeelte der kaart, waarover dit verslag loopt, hebben wij van die *hypsologie* zoo goed als niets bespeurd. De geheele uitweiding is dus een *hors d'oeuvre*; doch ware het slechts dat!

Wij zullen op het zonderlinge van sommige uitdrukkingen in het aangehaalde de aandacht niet bepalen; maar alleen opmerken, dat de benaming *normaal* voor de lijn, welke loodrecht staat op de *tangens* van eenig punt eener kromme (en de arceringen in de nieuwere *topographie* zijn niets anders) evenmin eene vinding is van den heer v. G., als de geheele theorie, van welke hier boven gesproken is, zelve. Het is onjuist, dat men vóór den heer v. G., de hoogte van eenig terrein op de kaart alléén bij *gissing* voorstelde. Het denkbeeld, om de hoogten van eenig terrein, naar eenen *bepaalden* maatstaf, door arceringen in kaart uit te drukken, was reeds lang bekend. Dat denkbeeld, of ten minste eene eenvoudige, duidelijke en voor militaire gelegenheden volledige toepassing van hetzelfde, was voornamelijk het werk van den Saksischen Majoor LEHMANN. Deze heeft, in een geschrift ten titel voerende: *Die Lehre der Situation-Zeichnung oder Anweisung zum richtigen Erkennen und genauen Abbilden der Erd-Oberfläche, in topographischen Charten*

(1) *Aangifte*: een kritisch Hollandsch tijdschrift bezigt dit woord!!

und *Situation-Plänen*, te Dresden (2) uitgegeven, deze theorie uitvoerig ontwikkeld. Sedert is deze theorie in Duitschland algemeen en elders, ook hier te lande, bekend geworden, en, hier in hare eerste eenvoudigheid, ginds gewijzigd, toegepast. In onderscheidene geschriften werd in Duitschland deze leer verspreid; ja zelfs werden verschillende middelen uitgedacht om de toepassing dezer leerwijze te bevorderen, waartoe, o. a., de vervaardiging van modellen van bergruggen in gips of hout, met de toestellen ter bepaling van de horizontale doorsneden op dezelve, bijzonder genoemd mogen worden.

Wij zullen bij het overige gedeelte van dit verslag niet stilstaan; de steller zelf vreest, dat hij zijnen lezers niet duidelijk genoeg is, en wij kunnen, in gemoede, niet anders zeggen, dan dat zelden vrees met meer grond gevoed werd. Verlangend zien wij het hier aangekondigd GROOT WERK *Traité de Topographie* van denzelfden auteur te gemoet, en hopen daarin de duidelijkheid te vinden, welke wij, zoowel in dit verslag als in het *Extrait du Traité de Topographie*, te vergeefs gezocht hebben. — Tot zoo lang schorsen wij onze beoordeeling dezes werks op; daar het *thans* geenszins onze bedoeling was, in eene kritiek der *theorie* van den heer v. G. te treden; maar wel eene dwaling aan te wijzen, waarin een *ander*, ten aanzien van ZHEG., vervallen was.

(§) Ofschoon wij, aan ons, vroeger geuit, voornemen getrouw blijvende, slechts spaarzaam in boek-beoordeelingen zullen treden, zijn ons de bovenstaande *Aanmerkingen* van eene te geachte zijde toegezonden, en bevatten zij, ook volgens onze overtuiging, te veel waarheid, dan dat wij dezelve ongebruikt mogten ter zijde leggen. Gelijktijdig met deze *Aanmerkingen* ontvingen wij, van eene andere zijde, een exemplaar van het bewuste verslag uit de *Friend des Vaderlands*. Zonder over het doel dezer laatste toezending uit te weiden, zij het genoeg hier aan te merken, dat wij, ons met de hoofdstrekking van dat verslag niet kunnende vereenigen, ook niet tot deszelfs verspreiding kunnen medewerken.

(De Militaire Spectator.)

STERKTE VAN HET FRANSCH LEGER.

De staf van het Fransche leger is zamengesteld uit 13 maarschalken, daaronder gerekend de maarschalk *Grouchy*, die slechts titulair is, uit 160 luitenant-generaals, waarvan 130 tot het activiteits-kader behooren, 25 tot het reserve-kader en vijf aan 's konings dienst verbonden zijn; voorts uit 279 *maréchaux-de-camp*, waarvan 208 tot het activiteits-, 64 tot het reserve-kader behooren, vijf aan 's konings dienst en 2 aan die van den hertog van *Orleans* verbonden zijn. Het totaal der hoofd-officieren is derhalve 439, de 13 maarschalken daaronder niet gerekend.

Het leger bestaat uit:

(2) Reeds in 1816 verscheen daarvan de tweede druk.

67 linie-regim., ieder à 3000 man in 4 bat. verdeeld	201,000.
21 regim. ligte infanterie van 2400 in 2 bat.	54,400.
Het vreemd legioen, 6 bataillons	5,000.
3 reg. genie, ieder 2,000 man	6,000.
11 » artillerie, sterk ieder 1,000 man	11,000.
2 » karabiniers à 800 man	1,600.
10 » kurassiers id.	8,000.
12 » dragonders id.	9,600.
6 » lansiers id.	4,800.
14 » jagers id.	11,200.
6 » hussaren id.	4,800.
2 » Afrikaansche jagers, nog incompleet	800.
<i>Totaal</i> (daaronder niet begrepen de artillerie- en genie-trein, de gendarmerie en de veteranen)	318,200.

TEGENWOORDIGE STERKTE VAN HET SPAANSCH LEGER.

Het Spaansche leger bestaat tegenwoordig uit 11 regimenten koninklijke lijfwachten; bedragende te zamen ongeveer 16,500 man, en uit 52,480 man linietroepen; te weten: 37,200 man infanterie, 7,200 kavallerie, 5,180 artillerie te voet en 300 man rijdende artillerie; 800 trein-soldaten en 1,800 sappeurs, pionniers enz. Hierbij moet men 42 regimenten gewestelijke militia voegen, welker sterkte men op 80,000 kan rekenen.

STRIJDKRACHTEN VAN DEN KEIZER VAN CHINA.

De land- en zeemagt van China bestaat (naar de opgave van den heer v. *Rienzi*, die zich langen tijd in China heeft opgehouden) gezamenlijk uit 1,291,641 man, waaronder 309,108 man geregelde en 400,000 man ongeregelde infanterie; 227,000 man geregelde en 274,000 ongeregelde kavallerie; 17,000 man artillerie, die zich echter in eenen beklagenswaardigen toestand bevinden. Verder 30,000 tot de geregelde troepen behorende treinknechten; 6,892 Officieren der geregelde en 5,201 Officieren der ongeregelde troepen, en eindelijk 32,440 zee-soldaten.

STERKTE VAN HET PRUISSCH LEGER.

In verhouding zijner bevolking en uitgestrektheid heeft Pruisen de grootste militaire magt van Europa. Dit koninkrijk dat op 9577 vierkante mijlen ongeveer 12 millioenen menschen telt, kan in weinige dagen 400,000 man volkomen gewapend onder de vaandels hebben, en kan zelfs, naar omstandigheden, dit aantal tot op 600,000 man brengen. De troepen, welke steeds onder de wapenen zijn, bedragen aan infanterie . . . 132,013 man.

De landwehr, welke slechts tot het doen van oefeningen en in oorlogstijd onder de wapenen komt	124,737 »
Kavallerie (lijfwacht en linie)	25,200 »
Landwehr kavallerie	19,656 »
Artillerie (lijfwacht en linie)	22,365 »
Landwehr artillerie	17,292 »
Pionniers, Mineurs enz.	13,500 »
Officieren	8,118 »
te zamen	362,831 »

EEN VRAAG EN ANTWOORD.

Okouneff, adjudant van den keizer van Rusland en schrijver van het werk: *Propriétés des trois armes, l'infanterie, la cavalerie et l'artillerie, de leur emploi dans les batailles et de leur emploi entre elles*, drukt zich in dat werk over de kaval-
lerie aldus uit:

» Wanneer de infanterie den grondslag der samenstelling van legers vormt, dan is de kavallerie een bijvoegsel, welker pogingen volstrekt noodzakelijk zijn, om met voordeel een aangevangen gevecht in uitgestrekte velden te ondersteunen en eene overwinning volkomen te maken. Wanneer, vóór de uitvinding van het buskruid, de kavallerie altijd het wapen der overwinning was, waarom heeft het dan in de laatste tijden meestentijds den schijn gehad eener negatieve kracht, en is op de slagvelden verschenen als eene onwerkzame massa? » (1)

Ter beantwoording dezer vraag ontleent de schrijver de woorden van den generaal *Bismarck*: » Daarom, omdat de kavallerie eenen chef ontbrak, om ze aan te voeren. Alle de schitterende en menigvuldige voordeelen, welke men van eene goede kavallerie verwachten kan, worden *nul*, indien de massa's van dit wapen zonder veerkracht en oordeel aangewend en zoo zij in een onvoordeelig terrein gebruikt worden. Dan volgt ontmoediging op stoutmoedigheid en eindelijk wordt de kavallerie zoo beschroomd in alle hare bewegingen, dat men ze niet dan met moeite van de infanterie kan afscheiden, waaraan ze zich, even als het kind aan de minne, hecht. »

LEGER- (VREEMDE) BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, den 20sten Julij.

(Bijzondere briefwisseling van Spectator.)

Waar is het, dat het Belgische leger, wat het uitwendige betreft, sedert de maand September des voorleden jaars, onbeschrijfelijk veel gewonnen - terwijl het, door deszelfs, sedert opgenoemd tijdstip, ondergane getalvermeerdering en verdere regeling, in het oog eens oppervlakkigen beschouwers, een ontzagverwekkend aanzien verkregen heeft. Wanneer echter al deszelfs elementen met het oog eens zaakkundigen worden gadeslagen, ontdekt men weldra die gebreken, welke, bij elk jong zamengesteld leger, wel onvermijdelijk zijn, doch waartoe het Belgisch karakter en de omwentelingsgeest bij ons meer heeft bijgedragen, dan, onder gelijke omstandigheden, bij een ander volk zou hebben plaats gehad. Even zoo goed als die gebreken in Holland bekend zullen zijn, zoo goed kent men die, welke bij het Hollandsche leger nog altijd heerschen. Doch ook die gebreken worden als het ware gedekt, door eenen geest van orde, waardoor de Hollander zich zoo voordeelig boven alle andere natien onderscheidt - door den

band van eendragt, van vaderlandsliefde en door verknochtheid aan het regerend huis. Van dit alles bestaat in het Belgisch leger, voor als nog, niets, - en wel verre, dat men gezocht heeft deze drijfveeren op te wekken, heeft men daarentegen alles aangewend en gaat men nog steeds voort ieder opkomen denkbeeld van nationaliteit uit te dooven. Naar het zeggen van onze grootte raddraaiers, stond het Belgisch volk, om onafhankelijk te zijn, op tegen hem, waarvan het niets dan weldaden had genoten en aan wie het deszelfs schitterenden voorspoed te danken had. Zoodra stond het echter niet op zichzelf, of weldra bleek het, dat men gedurende de vijftienjarige vereeniging in de kennis van te regeren niets geleerd had. Zij die zich met zooveel gevoel van eigenwaarde, of liever met zooveel verwaandheid, op den zetel verheven hadden, moesten zwiigende bekennen: dat, om *alleen* te loopen, hunne beenen te zwak waren en eenen vreemden *leiband* behoeften. Aan dezen ontbrak het dan ook niet, en in burgerlijke beleefdheid zijn onze naburen, de Franschen, ten onzen opzichte, zich zeer gelijk gebleven. Hoewel men nu in alle administratiën kundige mannen noodig had, was echter hieraan bij het leger het grootste gebrek. Smeekend zag men naar Frankrijk om en overbekend is het, met welk eenen spoed en met hoeveel zorgvuldigheid, men aan dezen blik gehoor gaf. Het Fransche gouvernement was in de gelegenheid geweest (in de maanden Augustus en September 1831), om het gebrek op te merken, waaraan wij mank gingen. Een slechts tamelijk personeel konde hier niet helpen; - wat men dus in personeel zond, was uitmunten, en vooral had men de oplettendheid gebruikt, om mannen te zenden, die in het vak van organiseren in hun vaderland, reeds met goed gevolg bekoonde proeven hadden afgelegd. Ik zeg *organiseren*, maar bedoel hier echter geenszins de kunst van administreren, waarin de Franschen ook niet veel verder, ja misschien minder ver dan wij zijn. Wat men echter voor goed en gereed geld van het Fransch gouvernement in krijgsmaterieel heeft overgenomen, was wel het slechtste, wat men in de fransche magazijnen oplegde; zeker met voornemen, om het bij eene zoo goede gelegenheid als deze, voordeelig weg te doen. Buskruid, dat tot vermalen was voorgedragen, (waarvan de tonnen zelfs de merken droegen); geweren en blankgeweer, buiten model of die afgekeurd waren; - een ponton materieel, dat buiten gebruik was, en waarvan de pontons (koperen), volgens het zeggen van een geloofwaardig persoon, tijdens het kamp van St. Omer reeds waren voorgedragen, om tot het maken van groote veld- of kamp-kookketels gebruikt te worden, enz. enz. - zoodat het scheen, dat men er meer op uit was, om het te *hebben* en om er van te kunnen spreken, dan wel om het te *gebruiken*; - nu, daarvoor zijn wij ook *onzijdig!*

Met eene geestdrift, geheel het Fransche karakter eigen, ging men dan ook aan het organiseren, en met eenen ongelooflijken spoed kwamen de onderscheidene korpsen, met een fraai uiterlijk, van uit de fransche fabriek. Doch ook hiermede ging het om het hardst: *wij hebben zoo veel*, doch niet *wij kunnen er dat mede doen!* Vooral was dit spoed maken opmerkelijk bij de wapens der kavallerie en artillerie, en bijzonderlijk in het laatste. Als door een tooverslag voortgebracht, konde men op den sterkte-staat van het leger schrijven: *acht bespannen batterijen - de ontzagwekkend klinkende nummers 1-8*, moest men echter niet bezien, daar er slechts 3 batterijen waren, die met het noodig aantal *kaissons*

(1) Hierin is *Spectator* het met den schrijver niet volkomen eens, want in de nieuwere krijgsgeschiedenis heeft de kavallerie geenszins eene onwerkzame rol gespeeld.

en andere voertuigen waren voorzien - de overige konden nauwelijks hunne stukken met vier paarden bespannen en hadden, door elkander gerekend, elk slechts drie kaissons. In stede nu van deze eerst gevormde batterijen compleet te maken, vormde men er steeds nieuwe, om toch het getal te vergrooten, tot dat men eindelijk op n°. 12 gekomen was, als wanneer men allengskens begon aan te vullen, wat bij allen nog ontbrak. Door getallen-opgaven zocht men uit te blinken, en der Conferentie en den Hollanders ontzag in te boezemen; en wat dit aanbetreft, deden de fransche hoofd-officieren, met de vorming van ons leger belast, zich kennen, van in de school der vroegere fransche *legerbulletins* te zijn opgevoed.

Algemeen kan men dus zeggen, dat er veel, *zeer* veel aan uitwendige verlooening werd opgeofferd; zoolat het niet aan pracht en *elegance* ontbrak. Geheel onmenskundig kan men deze handelwijze niet noemen; daar dit in alle gevallen strekte, om het zoo zeer uitgedoofde moreel der omwentelingsgezinden, die zich eenmaal door de oppervlakkige taal der volksmenners hadden laten wegslepen, en zich nu wederom door het oppervlakkige *fransche schoon* lieten verleiden, eenigzins op te winden.

Het sprak van zelve, dat het administrative gedeelte met het overige geen gelijken gang konde houden, en de tijd zal leeren hoeveel geld dat organiseren gekost heeft. *Omwentelingen, verduistering van 's lands penningen*, en de zoogenaamde *pots de vin* zijn onafscheidelijke gezellen, en tot nog toe laat het zich niet merken of onze vrienden, die den leiband houden, dit als een hoofdgebrek hebben aangemerkt: *c'est regret!*

Men wilde nationaal en onafhankelijk zijn — slechts blinden kunnen nu nog beweren, dat men dit eindelijk verkregen heeft; want waarlijk ons leger is veel minder dan dat. De officieren van het vorig leger, die dan nu *telle quelle* de tegenwoordige orde van zaken zijn toegedaan, hadden wel gewenscht een fransch generaal tot Opperbevelhebber te hebben, maar geenszins om alle plaatsen door Franschen te zien bezetten, en het hun reeds eigen geworden denkbeeld van alleen Belg te zijn; en zich alleen aan België en deszelfs nieuw bestuur toe te wijden, verloor, door deze handelwijze, als het aantrekkelijke, wat eene eerste zich snel opvolgende bevordering had te weeg gebracht. De klagen hiertegen ingebracht werden niet alleen niet gehoord, maar men gaf aan de klagers niet onduidelijk te kennen, dat men hen wel eens als zoogenaamde *Orangisten* zoude kunnen beschouwen. Men zweeg dus - zag dagelijks nieuwen aanvoer uit Frankrijk aankomen - zag ze stilzwijgend indeelen; maar welk stilzwijgen? ..... Wanneer men *een goed* heeft, acht men het niet, maar als men het verloren heeft, gaat men aan het nadenken! Dit zij genoeg gezegd om een denkbeeld te geven, hoedanig men thans over den Prins van Oranje in het leger denkt; en wanneer men daarbij voegt de duistere toekomst (uithoofde van den staat van onzijdigheid van België) voor het grootste aantal officieren, die zich door schoone beloften en de verleidende taal der omwentelingsgezinde bladen niet laten gerust stellen, dan zal men zich enig denkbeeld kunnen vormen van den geest, die algemeen genoeg bij het achtenswaardig gedeelte van het geheele korps officieren heerscht.

Van de instelling der *Leopolds* ridder-orde, hadden onze staatsmannen zich de grootste uitwerking beloofd; doch helaas zij hebben hiervan niets goeds bespeurd dan bij eenige nieuwbakken officieren. Niet onopgemerkt is dit gevoelen gebleven bij onze fransche generaals, die daarop niet onduidelijk hebben te kennen gegeven, dat er ook kruissen van het fransche *legioen van eer* zouden te verdienen zijn. En zoo ik mij niet vergis, heeft deze hoopvolle toekomst meer gewerkt, dan de nationale orde van vorst (koning) *Leopold*.

Dat er echter, hoe gebrekkig ons leger ook zijn moge, wanneer men het onderwijs, de wapening, verzorging en administratie met aandacht beschouwt - breekt de oorlog uit - beter gevochten zal worden, daarvan houde ik mij, met alle gematigden, overtuigd - doch tevens zijn wij ook verzekerd, dat, ingeval de Belgen het geluk hadden hunne verloren eer wederom terug te krijgen, en men hen vrijelijk, zonder vreemden invloed, liet handelen, zij zich weldra van hunne fransche vrienden zouden ontdoen, en dat er alsdan een geheel ander *vaandel* (?) in het leger zoude wapperen. Gekrenkt eergevoel brengt hen in het veld, en geen ander gevoel stelt hen tegen de Hollanders over, waarbij velen nog dierbare betrekkingen hebben (?). Dit gevoel zal hen voorwaartsdringen, zoo lang de fortuin hen begunstigt; maar treft hen, bij het hervatten der vijandelijkheden, een aanmerkelijk *échec*, dan stort het, met veel moeite en zorg opgetrokken, gebouw even zochielijk in één, als in de maand Augustus 1831.

In den afgeloopen veldtocht had de maarschalk *Gerard* het Hollandsche artillerie materieel bewonderd, en sprak er dikwerf over met den franschen artillerie generaal *Neigre*, die de opmerking maakte, dat ook de Belgen gedeeltelijk dit materieel bezaten. Het werd daarop door verscheidene kundige fransche artillerie officieren bezien en bewonderd. Dit en het aanzoek van den generaal *Evain* heeft vorst (koning) *Leopold* bewogen, galant jegens de fransche regering te zijn; er is dan ook onlangs een, daartoe bijzonder vervaardigd, affuit à 6 pond, met voorwagen, een kaisson tot idem met voorwagen, en een voorraadwagen, alles nieuw materieel, als model en als geschenk voor koning *Lodewijk Philips*, naar derzelve bestemming (*Vincennes*) vertrokken.

*****s.

FRANKRIJK.

PARIS, 24 Julij.

Eenige kompagnien, van de regimenten in garnizoen te Parijs, hebben dezer dagen percussie geweren ontvangen, om er eene proef in het groot mede te doen. Dagelijks wordt er mede gevuld. Men spreekt van eene commissie die benoemd zoude worden, om het onlangs uit België gekomen artillerie materieel, en de Hollandsche en Belgische percussie toestellen voor het veldgeschut te onderzoeken.

ERRATA.

In n°. 14, bladz. 109, eerste kolom regel 8 staat *noordsteden*; moet zijn *haardsteden*.